

Otpremnine u javnim preduzećima - država nekom majka, nekom maćeha

Sajt sindikata Sloga, izvorEkonomski Online,
16.03.2017.

Autor: Biljana Blanuša - „Otpremnine u javnim
preduzećima - država nekom majka, nekom maćeha“. -

Odlukom Vlade Srbije za rešavanje pitanja viška zaposlenih u državnim preduzećima određen je iznos za otpremninu od 200 evra po godini staža, ali je u pojedinim slučajevima on višestruko veći. Pa tako u "Resavici" se pominje cifra od 400 evra, dok u "RTB Bor"-u se traži iznos od 600 do 800 evra, iako su oba preduzeća gubitaši i žive od subvencija iz državne kase, a ne od sopstvenih prihoda. U izjavi za "Ekonomski Online" predsednik Udruženih sindikata Srbije "Sloga" Željko Veselinović je istakao da "država mora svim zaposlenima u javnim preduzećima da bude majka, a ne maćeha", što podrazumeva iste otpremnine za sve.

Utvrđen nivo otpremnine - 200 evra po godini staža

Prema Zakonu o radu, za zaposlene, koji su proglašeni za tehnološki višak, visina otpremnine ne može biti niža od zbir trećine zarade zaposlenog za svaku navršenu godinu rada u radnom odnosu kod poslodavca kod koga ostvaruje pravo na otpremninu. Odlukom Vlade Srbije usvojen je Program rešavanja viška zaposlenih, prema kome zaposleni, koji su proglašeni za višak, mogu da se opredele za jednu od opcija. Prva je da dobiju otpremninu u visini dinarske

protivvrednosti 200 evra po godini staža, s tim da ukupna visina otpremnine ne može biti veća od 8.000 evra. Druga opcija podrazumeva otpremninu obračunatu na način utvrđen Zakonom o radu s tim da ukupna visina otpremnine ne može biti veća od 8.000 evra, a visina sredstava po godini staža kod poslednjeg poslodavca - ne može biti veća od 500 evra. Treća opcija je otpremnina u iznosu od šest prosečnih zarada u Republici Srbiji, za zaposlene koji imaju više od 15 godina staža.

I pored propisa otpremnina nije ista za sve

Imajući u vidu propise, trebalo bi da svi radnici u državnim i javnim preduzećima imaju isti tretman, odnosno, da dobiju isti iznos otpremnine. Međutim, u praksi to nije tako. Naime, visina otpremnina se razlikuje, od slučaja do slučaja, i kreće se od one definisane odlukom Vlade do nekoliko puta uvećane za povlašćene radnike, tačnije, one koji rade u povlašćenim preduzećima.

Zaposleni u "Zastavi INPRO", među kojima su i invalidi rada, mesecima su štrajkovali zbog neisplaćnih plata i rešavanja svog statusa, a onda im je početkom februara napokon ponuđen socijalni program. Tim socijalnim programom predviđeno je da svi oni, koji su višak, dobiju po 200 evra po godini staža. Zaposleni kažu da je program neprihvatljiv za većinu invalida rada i osoba sa invaliditetom, koji čine više od 80 odsto od ukupno 130 radnika. Direktor tog preduzeća Milenko Betulić navodi da je socijalni program zaposlenima u toj fabrici ponudilo Ministarstvo za rad i ističe da je ni njemu nije jasno zašto za invalidne radnike važe otpremnine, koje su predviđene za ostale radnike, kad je više nego jasno da radnici sa invaliditetom na tržištu rada nikako ne mogu da imaju isti status i iste šanse kao njihove zdrave kolege.

U javnom preduzeću "Železnice Srbije", koje posluje s gubitkom i koje je u prethodne četiri godine iz državnog budžeta dobilo na ime subvencija oko 70 milijardi dinara, utvrđeno je da je višak oko 3.000 radnika. Krajem prošle godine dogovoreno je da im se isplate otpremnine u iznosu od 240 evra po godini staža.

Javno preduzeće "Resavica" već godinama posluje s gubicima i preživljava zahvaljujući subvencijama, za koje se iz državne kase svake godine izdvaja 4,5 milijardi dinara. Kad je objavljeno da će ove godine početi zatvaranje rudnika "Vrška čuka" i "Bogovina", koji posluju u okviru "Resavice", započeli su i pregovori sa sindikatima o otpremnini, ali radnici su odbili otpremine od 200 evra po godini staža. Nedavno je v. d. direktora "Resavice" Stevan Dželatović izjavio da će zaposlenima biti ponuđeno između 350 i 400 evra, na šta je predstavnik sindikata rekao da je to malo i da će se tek pregovarati.

Još jedan dugogodišnji gubitaš javno preduzeće "RTB Bor", koje će ove godine iz državne kase dobiti subvenciju u iznosu od dve milijarde dinara, da bi uopšte moglo da posluje, utvrdilo je da je 1.200 radnika višak. Predstavnici sindikata kažu da će tražiti otpremnine u iznosu od 600 do 800 evra po godini staža, a reper im je EPS. U najvećem državnom preduzeću "Elektoprivredi Srbije", prema proceni Svetske banke, višak je oko pet hiljada ljudi. U prvoj grupi koji će otići je oko dve hiljade radnika, za koje su predviđene stimulatívne otpremnine od 5.000 do 20.000 evra. Otpremnine su podeljene u tri kategorije, a u zavisnosti od toga u kojoj se nalaze, zaposleni će dobiti od pet do 27 bruto plata.

Da li su radnici u Srbiji ravnopravni?

Udruženi sindikati Srbije "Sloga" su još pre godinu dana pokrenuli pitanje otpremnina u javnim i državnim preduzećima i zahtevali da svi zaposleni imaju isti status, odnosno, da imaju istu otpremninu u slučaju da se ona isplaćuje iz državnog budžeta. "Potpuno je neprimereno, da ne kažem nehumano i bezobrazno, da u određenim preduzećima, u kojima se radnicima duguje 10-20 plata, na nivou minimalaca, radnici dobijaju otpremnine u iznosu od po 200 evra po godini staža, a da zaposleni u nekim drugim javnim preduzećima, koji su na državnim jaslama dobijaju 1.000 evra po godini staža", naglasio je Veselinović.

Prema njegovim rečima, 200 evra je malo i bilo bi dobro da se pronade način da se svima, koji moraju na silu da napuste

posao, isplati otpremnina dovoljna za neki pristojan život. "Nemamo ništa protiv da privatne kompanije, ukoliko kupe neku firmu i imaju mogućnosti, isplate otpremnine u skladu sa zahtevima sindikata. To je bio slučaj u NIS-u, koji je kupio "Gasprom" i u "Železari Smederevo", kad je kupila kompanija "US Steel", ali su oni te otpremnine isplaćivali iz sopstvenih sredstava. Kad je država u pitanju, onda ne može da to pitanje rešava tako što će nekima dati hiljadu ili dve hiljade evra, a nekome pet puta manje". Veselinović kaže da će oni insistirati da otpremine budu jednake za sve, više od sadašnjih 200 evra, ali manje od onih cifara, koje se pominju u javnosti, a koje su više na nivou lapih želja pojedinih sindikalnih organizacija.